

Investigating the indexing status of the Iranian news media in Altmetric.com

Abstract

Purpose: Science journalists can play a significant role in evaluating the social impact and "altmetric" score of research published in scientific journals through their coverage in news media. This requires the indexing of news articles in altmetric databases. The present study aims to investigate the performance of Iranian science journalists in the Altmetric.com database by examining indexed news articles from Iranian news media.

Methodology: The necessary data for conducting this research were collected in two main stages from three databases: 'Altmetric.com,' 'JCR,' and 'Scopus.' In the first stage, a dataset containing 2972 news articles mentioning research outputs from Iranian news media was downloaded from 'Altmetric.com.' Then, the impact factor of journals mentioned in the news articles was extracted from the 'JCR' database. In the final stage, the list of DOIs of research articles mentioned in the news, available in the downloaded file from the previous stage, was combined using the OR operator, and a search was performed in the advanced search section of 'Scopus.'"

Findings: The research results show that the content published in eight Iranian news outlets, including Fars News Agency, Iran Daily, ISNA, Tehran Times, Financial Tribune, Goya News, Tasnim, and IRNA, are indexed in the altmetrics.com database, constituting approximately 0.1% of the media coverage in this indexing platform. A total of 2,972 news articles from Iranian media are indexed in the altmetrics.com database. An examination of the types of sources covered reveals that Iranian news media have primarily extracted and published information from scientific journal articles (2,790 articles, or 93.88%). An analysis of the thematic coverage of the news sources shows that out of 2,777 categorized publications, nearly one-third are related to medical and health sciences (884 publications, or 31.83%). An analysis of the list of sources from which most articles in Iranian news media are reflected indicates that science journalists in Iran prefer to select topics from multidisciplinary sources. Journals such as Science and Nature are at the forefront of Iranian news sources. An analysis of the organizational affiliation of articles mentioned in the news reveals that out of a total of 2,687 articles, 198 articles (equivalent to 0.07%) were authored by researchers from Iranian universities. Science journalists in the country predominantly reflect articles with affiliations to the United States, and among Iranian universities, the University of Tehran's researchers received the most coverage in the news. An examination of the data linked to the publication dates of news articles reflected in Iranian media in the altmetrics.com database shows that the

Assistant professor, department of knowledge and information science,
faculty of psychology and education, Shiraz University
Email: Nabavi.5151@gmail.com: (Corresponding author)

Receive:
1402/06/31

Acceptance:

highest number of indexed news articles (624 articles, equivalent to 21%) were published in the year 2019. The trend of indexing news from Iranian media in the altmetrics.com database has seen a decline since the year 2020.

Conclusion: The declining trend in the indexing of Iranian news media in the altmetrics.com database over the past three years indicates that science journalists should pay more attention to research findings published in reputable scientific articles and journals when reporting science news. On the other hand, the manner of writing and covering news should be such that it can be easily identified and displayed in databases like altmetrics.com and similar indexing platforms. The current state of performance of journalists and news media suggests that a significant number of news articles refer to research findings published in scientific journals (2790 articles, or 93.88%). It's important to note that scientific articles are not limited to journals; they are also published in conferences and even sections of books. Science journalists need to be aware of these diverse sources. It appears that science journalists should have a clear understanding of science and not limit their definition of science to specific fields like medicine. However, it's important to consider the interests of the public as readers of these news articles, and topics that are appealing to them should be reflected in scientific news. Therefore, a science journalist must strike a balance between the value of the news source and the existing demand for it. The research findings in the section on the level of news mention to domestic research indicate that despite the high volume of scientific production in Iran, these publications have had very minimal coverage in the news media. The reasons for this phenomenon can be examined from two perspectives. Firstly, the findings indicate that scientific publications from the United States have had the most significant coverage in Iranian news media, which may be an indication of the dominance of translation in science journalism. In this way, the findings of research from other countries, as covered by recognized news outlets like CNN or BBC, are translated and published by Iranian science journalists. Secondly, the weak connection between universities and academics as producers of science and the news media, for various reasons, leads to a lack of awareness among science journalists about the trends in domestic research.

Keywords: Altmetrics, altmetric.com, science journalists, news, academic publications

وضعیت نمایه سازی اخبار رسانه های خبری ایران در پایگاه دگرسنجی «آلمتریک»

مجید نبوی

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف آگاهی از وضعیت نمایه سازی اخبار علم و فناوری رسانه های خبری ایران و عملکرد روزنامه نگاران علم ایران در پایگاه دگر سنجی «آلمتریک» انجام شد.

روش‌شناسی: در این پژوهش داده های در پیوند با ۲۹۷۲ اخبار علمی و فناوری رسانه های خبری ایرانی از پایگاه «آلمتریک» استخراج و سپس برخی متغیرها نظیر پوشش موضوعی و ضریب تأثیر مجله های اشاره شده در اخبار و اطلاعات دقیق وابستگی سازمانی مقاله ها از پایگاه اطلاعاتی اسکوپوس استخراج و مورد تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌ها: اخبار هشت رسانه خبری از ایران در پایگاه «آلمتریک» نمایه شده است و مقاله های حوزه پزشکی از مجلات چندرشته ای معتبر نمایه شده در پایگاه «وب آو ساینس» بیشتر مورد توجه بوده است. همچنین، دانشگاه تهران بیشترین پژوهش های بازتاب داده شده در اخبار را دارد. به طور کلی، روند نمایه سازی اخبار رسانه های ایران در سه سال اخیر روند کاهشی دارد.

نتیجه گیری: بر پایه یافته های این پژوهش می توان گفت که رسانه های خبری ایران باید توجه بیشتری را صرف پوشش یافته های پژوهشی منتشر شده در مجله های علمی (به ویژه پژوهش های صورت گرفته توسط پژوهشگران ایرانی) نموده و پیگیری های لازم را برای نمایه سازی رسانه خبری خود در پایگاه های اطلاعاتی دگرسنجی نظیر «آلمتریک» انجام دهند.

واژگان کلیدی: آلمتریکس، پایگاه آلمتریک، خبر علمی، روزنامه نگاری علم، انتشارات علمی

شیراز
استادیار بخش علم اطلاعات و دانش شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه
(نویسنده مسئول) Email: Nabavi.5151@gmail.com

دریافت: ۱۴۰۲/۰۶/۳۱

پذیرش: ۰۰۰/۰۰/۰۰

مقدمه و بیان مسئله

منابع اطلاعات علمی به ویژه مجله‌های علمی از مهم‌ترین منابع اخبار علم به شمار می‌آیند (Selvaraj et al., 2014)؛ از این رو روزنامه‌نگاران علم باید ارزش خبری مقاله‌های مجله‌های علمی را برای انتشار در اخبار مشخص نمایند. از سوی دیگر، سنجه‌های جدید ارزیابی انتشارات علمی، مانند دگرسنجه‌ها^۱، به طور عمده بر روی نمایانی آن‌ها در رسانه‌های اجتماعی به جای استناد به آن‌ها در سایر انتشارات علمی تمرکز دارند (Bornmann & Hausnschild, 2019)؛ به بیان دیگر، اثر یا سودمندی یک اثر علمی وابسته به پوشش آن در سایر رسانه‌ها، مانند اخبار، شبکه‌های اجتماعی، وبلاگ‌ها، یا ویکی‌آهاست. بنابراین می‌توان گفت روزنامه‌نگاران علم می‌توانند امروزه نقشی پر رنگ در ارزیابی انتشارات علمی بازی نمایند.

انتخاب یک اثر علمی برای پوشش در اخبار امری چالش برانگیز است و عوامل گوناگونی مانند علاقه شخصی، جایگاه و نقش انتخاب کننده، مؤلفه‌های خبر، فرایندهای سازمانی، و نام و اعتبار مجله بر روی آن تأثیر می‌گذارد (Guenther & Ruhrmann, 2012; De Semir, 1996; Badenschier & Wormer, 2013). به طور سنتی، روزنامه‌نگاران علم عادت به استخراج مقاله‌ها از چهار مجله علمی شناخته شده که با عنوان «بیگ فور»^۲ شناخته می‌شوند، دارند؛ این چهار مجله عبارت‌اند از: «ساینس»، «نیچر»، «جاما»، و «بیجم»^۳. امروزه منابع جدیدی به این چهار مجله اضافه شده‌اند و دامنه انتخاب روزنامه‌نگاران علم گسترده‌تر شده است (Siegfried, 2005).

پایگاه‌های اطلاعاتی گوناگونی برای ثبت داده‌های در پیوند با اشاره‌های صورت گرفته به انتشارات علمی در بستر وب اجتماعی به وجود آمده‌اند. این پایگاه‌ها داده‌های دگرسنجی را در اختیار ارزیان علم قرار می‌دهند. برخی از این پایگاه‌های اطلاعاتی به صورت رایگان (مانند «لوگوتو»، «پلاس ای. ال. ام»، و «ایمپکت استوری»^۴) و برخی نیز به صورت اشتراکی (مانند «آلت‌متریک»^۵ و «پلام ایکس»^۶) در دسترس هستند. برخی پژوهش‌ها (Garcia-Villar, 2021; Wouters et al., 2019) به مقایسه برخی از پایگاه‌های اطلاعاتی با یکدیگر از جنبه‌های گوناگون، مانند منبع داده‌ها و میزان پوشش مقاله‌ها، و ... پرداخته‌اند. «آلت‌متریک» و «پلام ایکس» بیش از سایر پایگاه‌های اطلاعاتی دگرسنجی در پژوهش‌های علمی مورد استفاده قرار گرفته‌اند (Ortega, 2020).

پایگاه اطلاعاتی «آلت‌متریک» توسط شرکت «دیجیتال ساینس»^۷ در سال ۲۰۱۲ بنیان گذاری شد. با توجه به آنچه در وبگاه این پایگاه اطلاعاتی ذکر شده است، برای بررسی اشاره‌های صورت گرفته به یک اثر علمی منابع گوناگونی از جمله اخبار رسانه‌ها، وبلاگ‌ها، شبکه‌های اجتماعی («فیس بوک»، «توییتر»، «مندلی»^۸)، «ویکی‌پدیا»^۹، ویدئوها، و برنامه‌های درسی دانشگاهی^{۱۱} مورد بررسی قرار می‌گیرند و امتیاز نهایی آلت‌متریک هر مقاله بر مبنای وزن دهی به هر یک از این منابع محاسبه می‌شود. بازتاب یک منبع علمی در اخبار بیشترین وزن را در محاسبه نمره آلت‌متریک یک مقاله دارد^{۱۲}.

دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور بخش قابل توجهی از بودجه‌های خود را صرف پژوهش و انتشار مقاله‌های علمی می‌کنند. شاخص‌های گوناگونی برای سنجش و ارزیابی کمی و کیفی این انتشارات علمی در سطح ملی و بین‌المللی وجود دارد و تازه‌ترین نوع شاخص‌ها بر روی میزان بازتاب یافته‌های پژوهش‌های علمی در رسانه‌های گوناگون اجتماعی مانند اخبار تمرکز دارند. روزنامه‌نگاران علم و فناوری باید به حجم بالای پژوهش‌های علمی در رشته‌های علمی گوناگون در داخل کشور توجه داشته و راهبردهای مشخصی

- 1 - Altmetrics
- 2 - Wiki
- 3 - Big four
- 4 - Science, Nature, JAMA, New England Journal of Medicine (NEJM)
- 5 - Logotot, PLOS ALM, and Impactstory

۶- در این مقاله برای اشاره به پایگاه altmetric.com از عبارت پایگاه «آلت‌متریک» استفاده شده است.

- 7 - Altmetric.com, PlumX
- 8 - Digital science
- 9 - Facebook, Twitter, Mendeley
- 10 - Wikipedia
- 11 - Syllabus
- 12 - www.altmetric.com

را برای انتخاب و معرفی یافته‌های این پژوهش‌ها به جامعه داشته باشند. در پژوهش حاضر تلاش شده است تا به بررسی وضعیت کنونی عملکرد روزنامه نگاران علم و فناوری کشور در پوشش یافته‌های پژوهش‌های علمی در رسانه‌های خبری پرداخته شود تا از این طریق به نقاط ضعف و قوت آنان در این زمینه پی برده شود. از سوی دیگر، آگاهی از وضعیت نمایه سازی خبرهای علمی رسانه‌های داخلی در پایگاه‌های اطلاعاتی دگرسنجی می‌تواند نقش مهمی در بالا بردن احساس مسئولیت روزنامه‌نگاران علم در پوشش انتشارات علمی در اخبار و بالابردن نمره آلتمتریکس مقاله‌های نوشته شده توسط پژوهشگران داخل کشور داشته باشد. بررسی پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور نشان می‌دهد که تاکنون پژوهش‌های قابل توجهی در این زمینه به زبان فارسی در داخل کشور انجام نشده است. پژوهش‌های انجام شده در خارج از ایران را نیز می‌توان از دو نقطه نظر بازتاب انتشارات علمی در اخبار بررسی پوشش پایگاه‌های ارائه دهنده داده‌های دگرسنجی مانند «آلتمتریک» (Fang & Costas 2020; Fleerackers et al., 2022; Yu et al., 2022) دسته‌بندی کرد. پژوهش حاضر تلاشی است در راستای پاسخ به این پرسش اساسی که میزان و چگونگی پوشش رسانه‌های خبری ایران در پایگاه اطلاعاتی دگرسنجی «آلتمتریک» به چه صورتی است؟

سؤال‌های پژوهش

۱. اخبار کدام رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلتمتریک» نمایه می‌شوند؟
۲. نوع و موضوع انتشارات علمی اشاره شده در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» چیست؟
۳. چه منابعی (به طور عمده مجله‌ها) در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» بیشتر مورد استناد قرار گرفته‌اند؟
۴. در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» به چه میزان مقاله‌های پژوهشگران ایرانی اشاره شده است؟
۵. روند انتشار اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» به چه صورتی است؟

چارچوب نظری

امروزه سنج‌های گوناگونی برای ارزیابی عملکرد موجودیت‌های گوناگون عرصه علم و فناوری همانند پژوهشگران، مجله‌ها و سازمان‌ها وجود دارند؛ این مسأله پژوهشگران را با ضرورت کسب دانش در مورد جنبه‌های گوناگون ارزیابی پژوهش مواجه ساخته است. سنج‌های نوین سنجش تولیدات علمی، که به صورت کلی دگرسنج‌ها یا «آلتمتریکس» نامیده می‌شوند، جهت گیری خود را از سنجش استنادات علمی که محدود به سنجش اثر انتشارات پژوهشی در بافت دانشگاهی بود، به سمت سنجش آثار اجتماعی انتشارات علمی تغییر داده‌اند. سنجش آثار اجتماعی انتشارات علمی در دگرسنج‌ها از طریق سنجش میزان بازنمایی آن‌ها در رسانه‌های گوناگون اجتماعی، نظیر اخبار، شبکه‌های اجتماعی، «ویکی» و وبلاگ‌ها انجام می‌شود (Bornmann & Hausnschild, 2019). با این وجود، دگرسنج‌ها که نسبت به سنج‌های استناد محور عمر زیادی ندارند با نقدهای گوناگونی نظیر مشکل نسبت دادن اثر اجتماعی به بخش (های) خاصی از انتشارات علمی، مشکل تعیین آثار مثبت و منفی انتشارات علمی در جامعه، مدت زمان زیاد لازم برای شناسایی آثار اجتماعی پژوهش‌ها مواجه شده‌اند (Bornmann & Hausnschild, 2019). داده‌های لازم برای شاخص‌های دگرسنجی از طریق پایگاه‌های اطلاعاتی دگرسنجی، مانند «آلتمتریک» یا «پلام ایکس» فراهم می‌شوند. «ووترز» (Wouters et al., 2019) معتقد است که بسیاری از ارائه دهندگان داده‌های دگرسنجی فلسفه مشابهی را در بازنمایی آثار اجتماعی انتشارات علمی دنبال می‌کنند ولی آن‌ها منابع گوناگونی را برای گردآوری این داده‌ها مورد پایش قرار داده و روش‌شناسی‌های متفاوتی دارند. پایگاه‌های ارائه دهنده داده‌های دگرسنجی شاخص‌های متفاوتی را نیز ارائه می‌کنند و پوشش، دسترس‌پذیری، و فاصله زمانی به روزرسانی داده‌ها در آن‌ها یکسان نیست. پایگاه «آلتمتریک» به عنوان یکی از شناخته شده‌ترین پایگاه‌های دگرسنجی در سال ۲۰۱۲ توسط شرکت «دیجیتال مدیا»^۱ راه اندازی شد. در وب‌گاه این پایگاه اطلاعاتی اشاره شده است که اسناد سیاستی،

رسانه های خبری، نرم افزارهای مدیریت مراجع برخط (مانند مندلی)^۱، سکوهای ارزیابی پس از انتشار (مانند اف هزار)^۲، «ویکی پدیا»، پروانه های ثبت اختراع، وبلاگ ها، استنادات سامانه اطلاعاتی «دایمنشن»^۳، رسانه های اجتماعی، سکوهای گوناگون چندرسانه ای^۴ برخی از منابع داده ای آن هستند. اشاره های صورت گرفته به انتشارات علمی در منابع داده ای گوناگون با استفاده از شناساگرهای گوناگون (مانند دی.او.آی^۵) شناسایی و ثبت می شوند. پایگاه «آلت متریک» وزن های گوناگونی را برای منابع داده ای گوناگون در نظر گرفته و در نهایت برای هر منبع علمی یک عدد تحت عنوان نمره توجه دگرسنجی^۶ نسبت می دهد. در میان منابع داده ای گوناگون، اشاره های صورت گرفته به انتشارات علمی در اخبار بیشترین وزن را به خود اختصاص می دهد^۷. اشاره به انتشارات علمی نه تنها بر روی نمره دگرسنجی آن ها اثرگذارند، بلکه برخی از پژوهش ها نشان داده اند که پژوهش هایی که در اخبار بازتاب داشته اند استنادات بیشتری را نیز کسب کرده اند (Dumas-Mallet et al., 2020).

پیشینه پژوهش

پژوهش های منتشر شده در زمینه موضوع پژوهش حاضر را می توان به دو دسته بازتاب انتشارات علمی در اخبار و بررسی پوشش پایگاه دگرسنجی «آلت متریک» دسته بندی کرد. در ادامه به معرفی برخی از پژوهش های انجام شده در هر یک از این دو موضوع پرداخته می شود.

پیشینه پژوهش در داخل

رحیمی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی نفوذ مقاله های علمی در متون اجتماعی با تحلیل شباهت واژگانی و شاخص های دگرسنجی در حیطه موضوعی تغییرات آب و هوا پرداختند. بخشی از نتایج پژوهش آنان نشان داد که مقاله های مورد بررسی پس از «تویتر» بیشتر استناد را در اخبار داشته اند (رحیمی و دیگران، ۱۳۹۹).

پیشینه پژوهش در خارج

«استرایکر» (Stryker, 2002) در پژوهشی عوامل مؤثر بر ارزش خبری مقالات دو مجله پزشکی شامل «جاما» و «نجم» را مورد مطالعه قرار داد. در این پژوهش محتوای ۹۵ مقاله با در نظر داشتن ویژگی های اثرگذار بر ارزش خبری یک مقاله کدگذاری شدند و از تحلیل واریانس برای تحلیل نهایی داده ها بهره گرفته شد. یافته های این پژوهش نشان داد که موضوع، نوع شواهد، دلالت های نتایج، و گروه های در معرض خطر (بر پایه سن، جنسیت، و نژاد) برخی از عوامل اثر گذار بر بازتاب مقاله در رسانه های خبری هستند.

«کی پر نان» (Kiernan, 2003) در پژوهش خود به بررسی شمار استنادات مقالات علمی «بیگ فور» و پوشش آن ها در خبرهای ۲۴ روزنامه پرداخت. این پژوهش با استفاده از روش تحلیل محتوای رسانه های خبری که متن کامل اخبار آن ها در دسترس پژوهشگر بودند انجام شد. نتایج این پژوهش نشان داد که ۵۶۳ مقاله از ۲۶۵۵ مقاله منتشر شده در چهار مجله مورد بررسی در رسانه ها پوشش داده شده اند و پوشش مقالات نمونه در اخبار روزنامه ها با شمار استنادات مقالات همبستگی مستقیم دارد.

«والاس» و همکاران (Wallace et al., 2015) در بررسی خود با استفاده از روش متن کاوی در مقیاس بزرگ حدود ۳۰ هزار مقاله را مورد تحلیل قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که وجود برخی از کلیدواژه ها در مقاله های علمی که با شمار زیادی از افراد و زندگی شخصی آن ها در ارتباطند، مانند سرطان، تغذیه، سیگار، بارداری، و ورزش، می تواند پیش بینی کننده ارزش خبری مقاله های علمی و در نتیجه پوشش آن ها در اخبار باشد.

- 1 - online reference manager (Mendeley)
- 2 - post publication peer review platforms (F1000)
- 3 - Dimension
- 4 - multimedia platforms
- 5 - DOI
- 6 - Altmetric attention score
- 7 - www.altmetric.com

«ژانگ» و همکاران (Zhang et al., 2016) در پژوهشی به بررسی عوامل مؤثر بر اشاعه مقالات پزشکی در رسانه‌ها پرداختند. آنان در این پژوهش یک مجموعه متشکل از هزاران مقاله‌ای که بخشی از آن در رسانه‌های خبری انتشار یافته بودند با استفاده از روش‌های یادگیری ماشین مورد بررسی قرار دادند. نتایج این پژوهش نشان داد که پوشش خبری مقالات پزشکی به واسطه محتوای آن‌ها قابل پیش‌بینی است. آنان برخی از موضوعات و واژه‌های پیش‌بینی کننده حضور مقالات در رسانه‌ها را گزارش کرده‌اند؛ برای نمونه برخی از مقالات در پیوند با آسیب شناسی رفتارهای رایج مردم (نظیر سیگار کشیدن) پوشش رسانه‌انه بیشتری خواهد داشت.

«کیم» و همکاران (Kim et al., 2019) به تحلیل مقالات حوزه مداخلات عصبی که بیشترین بازتاب را در رسانه‌های برخط داشتند پرداختند. آنان در این پژوهش ۱۰۱ مقاله با بیشترین نمره آلت‌متریک را مورد تحلیل کتابسنجی قرار دادند. نتیجه پژوهش آنان نشان داد که مقالات پر اشاره در رسانه‌ها بیشتر در مجله‌های چندرشته‌ای^۱ (۳۸٫۶٪) از آمریکا (۵۴٫۵٪) و در قالب مقاله‌های پژوهشی اصیل است.

«فنگ و کاستاس» (Fang & Costas 2020) به بررسی سرعت گردآوری داده از ۱۲ منبع داده‌ای در پایگاه «آلت‌متریک» پرداختند. نتایج این مطالعه که بر روی دی.او.آی^۲ بیش از ۲٫۵ مقاله نمایه شده در «وب آو ساینس»^۳ انجام شد، نشان داد که سرعت گردآوری داده از منابع داده‌ای گوناگون متفاوت است؛ برخی از این منابع بسیار سریع، مانند اخبار، «فیس بوک»، «رد ایت» و «گوگل پلاس»^۴، و ویلاک‌ها، و برخی نیز آهسته، مانند «ویکی پدیا»، «اف هزار پرایم»^۵، و اسناد سیاستی، هستند. آنان همچنین نشان دادند که سرعت گردآوری داده در مورد برخی از انواع مقالات، مانند سخن سردبیر^۶ و نامه‌ها، سریعتر از مقالات است؛ همچنین بر پایه یافته‌های آنان سرعت گردآوری داده‌ها در مهندسی و علوم زندگی^۷ و علوم زمین سرعت بالاتری نسبت به سایر موضوعات دارد.

«فلپریکز» و همکاران (Fleerackers et al., 2022) جامعیت و مانعیت داده‌های خبر پایگاه «آلت‌متریک» را مورد بررسی قرار دادند. آنان با استفاده از تحلیل محتوای دستی ۴۰۰ خبر منتشر شده در این پایگاه و همچنین تحلیل رگرسیون لجستیک دریافتند که داده‌های این پایگاه به طور نسبی صحیح است و مانعیت بالا و میزان جامعیت قابل قبولی دارد. بر مبنای یافته‌های پژوهش، آنان نتیجه گرفتند که پژوهشگران می‌توانند از داده‌های خبری این پایگاه به عنوان یک منبع نسبتاً قابل اتکا برای شناسایی اشاره‌ها به نتایج پژوهش‌ها در اخبار استفاده نمایند.

«یو» و همکاران (Yu et al., 2022) در پژوهش خود مسأله صحت داده‌های اخبار در پایگاه اطلاعاتی «آلت‌متریک» را مورد بررسی قرار دادند. آنان ۵٫۵ میلیون داده مربوط به اشاره‌های خبری برای بیش از یک میلیون انتشار پژوهشی را استخراج و سه هزار پیشینه را به عنوان نمونه مورد مطالعه برگزیدند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که در ۴۲٫۵ درصد از رکوردها خطا وجود دارد و ۲۷٫۱ درصد این خطاها مرتبط با سکوی خبری^۸ و بقیه را می‌توان به پایگاه «آلت‌متریک» نسبت داد. با توجه به داده‌های این پژوهش سه خطای رایج در داده‌های به پایگاه «آلت‌متریک» در دسترس نبودن مقاله‌های خبری (۲۵٫۹٪)، پیوند اشتباه به خبر در پایگاه (۶٫۹٪)، و نسبت دادن نادرست خبر به منبع (۷٫۹٪) هستند. نویسندگان نتیجه گرفتند که داده‌های پایگاه «آلت‌متریک» باید بهبود پیدا کند.

جمع‌بندی از مرور پیشینه

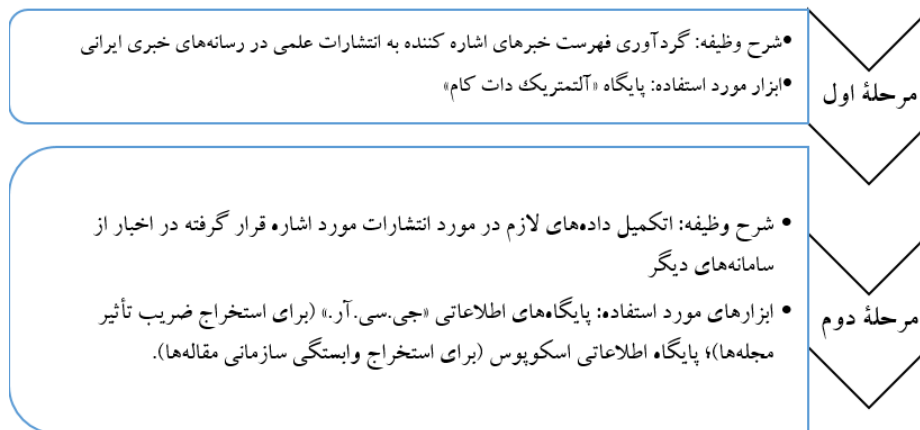
- 1 - multidisciplinary
- 2 - DOI
- 3 - Web of Science
- 4 - Facebook, Reddit, Google+
- 5 - Wikipedia, F1000 prime
- 6 - Editorial
- 7 - Life science
- 8 - news platform

وضعیت نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگرسنجی «آلت‌متریک» زودآیند ویرایش نشده

بررسی پیشینه پژوهش‌های انجام شده نشان می‌دهد که داده‌های ارائه شده در مورد اشاره‌های صورت گرفته به آثار علمی در پایگاه اطلاعاتی «آلت‌متریک» قابل اتکا بوده و می‌توان از آن‌ها در جهت انجام پژوهش‌های دگرسنجی بهره برد. از سوی دیگر یافته‌های پژوهش‌ها حاکی از این مسأله هستند که روزنامه‌نگاران علم و فناوری اهمیت بیشتری را به آثار علمی منتشر شده در مجله‌های چندرشته‌ای با کیفیت بالا می‌دهند و آنان انتشارات علمی در پیوند با پزشکی و سلامت را بیش از سایر موضوعات علمی در اخبار علم و فناوری رسانه‌ها پوشش می‌دهند.

روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر در پی بررسی وضعیت رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلت‌متریک» است. داده‌های لازم برای انجام این پژوهش در دو مرحله اصلی و از سه پایگاه اطلاعاتی «آلت‌متریک»، «جی.سی.آر.» و «اسکوپوس» گردآوری شده‌اند (شکل ۱).

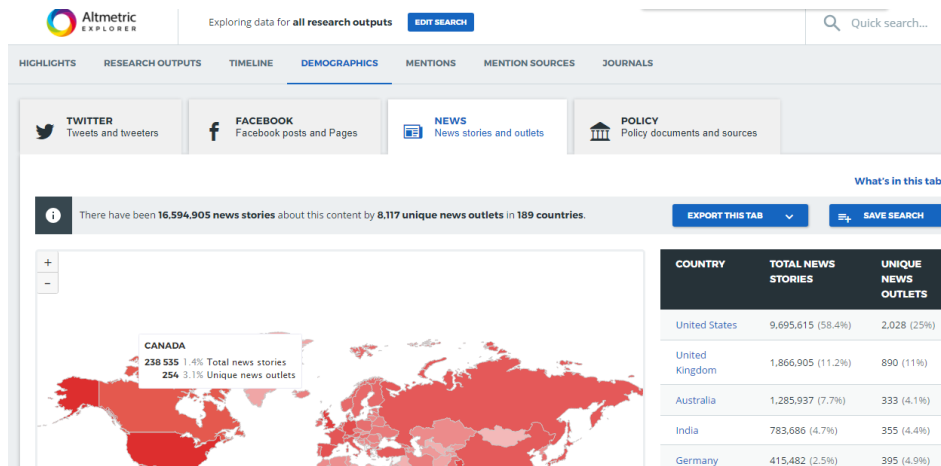
شکل ۱: مراحل انجام پژوهش

در مرحله اول داده‌های در پیوند با اخبار نمایه شده رسانه‌های خبری ایرانی از «آلت‌متریک اکسپلورر»^۱ که بخش جستجوی «آلت‌متریک» است، گردآوری گردید. روال کار به این صورت است که در این پایگاه اطلاعاتی در بدو ورود و بدون وارد کردن پرس و جوی^۲ خاص می‌توان در میان داده‌ها کنکاش کرد. در جهت هدف پژوهش جاری، ابتدا از بخش Demographics زبانه news انتخاب و از جدول ظاهر شده که نام و سهم هر کشور را از داده‌های خبری این پایگاه نشان می‌دهد ایران انتخاب گردید (شکل ۲). با کلیک بر روی نام ایران، وارد قسمت mentions شده و از آنجا فهرست اخبار رسانه‌های ایرانی که به یک منبع علمی اشاره کرده بودند از قسمت Export this tab (download results as csv) بارگیری^۳ شد (شکل ۳).

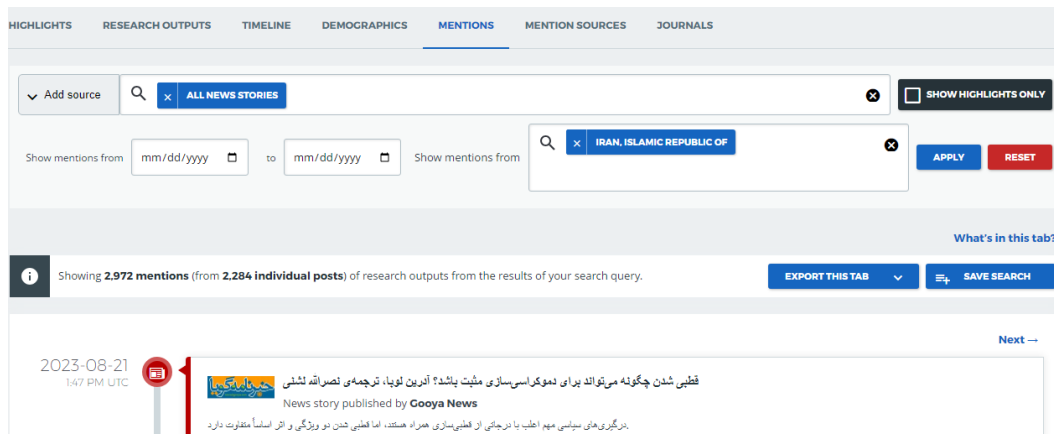
1 - Altmetric explorer

2 - Query
3 - Download

شکل ۲: فهرست کشورهای منبع داده‌های خبری پایگاه «آلت‌متریک»

شکل ۱: بارگیری خبرهای اشاره کننده به یک اثر علمی

فایل دانلود شده در بردارنده ستون‌های گوناگون در مورد هر خبر نظیر عنوان خبر، تاریخ انتشار، کشور منتشر کننده رسانه خبری، رسانه خبری منتشر کننده، نوع منبع اشاره شده، عنوان مقاله اشاره شده در خبر، مجله یا منبع منتشر کننده، «دی.او.آی»، وابستگی سازمانی، موضوع مقاله مورد اشاره در خبر، و پیوند (لینک) خبر بود. این فایل حاوی ۲۹۷۲ رکورد بود. در مرحله دوم در ابتدا ضریب تأثیر و پوشش موضوعی مجله‌های پر تکرار در فایل دریافت شده در مرحله قبل از پایگاه «جی.سی.آر» استخراج گردید. سپس با توجه به دقیق نبودن اطلاعات وابستگی سازمانی مقاله‌های مورد اشاره قرار گرفته در اخبار، در فایل دریافت شده در مرحله قبل، «دی.او.آی»‌های آن‌ها با استفاده از عملگر OR با یکدیگر ترکیب شده و در قسمت جستجوی پیشرفته «اسکوپوس» جستجو و فهرست این مقاله‌ها دریافت شدند. فرمول جستجو به صورت DOI(1) OR DOI(2) OR... تنظیم شد. نتایج نشان داد که ۲۶۸۷ مورد از ۲۹۷۲ رکورد استخراج شده از پایگاه «آلت‌متریک» در «اسکوپوس» نمایه شده بودند. داده‌های این پژوهش ۲ شهریورماه ۱۴۰۲ گردآوری شد.

یافته‌های پژوهش

پاسخ به پرسش اول پژوهش: اخبار کدام رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلت‌متریک» نمایه می‌شوند؟ مطالب منتشر شده در هشت رسانه خبری ایرانی در پایگاه دگرسنجی «آلت‌متریک» مورد نمایه‌سازی قرار می‌گیرند که این میزان حدود ۰.۱ درصد از پوشش رسانه‌های خبری این پایگاه دگرسنجی را تشکیل می‌دهد. ۲۹۷۲ خبر از رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگرسنجی «آلت‌متریک» نمایه شده است. در جدول ۱ فهرست این رسانه‌ها ارائه شده‌اند.

جدول ۱

فهرست رسانه‌های خبری ایرانی در پایگاه «آلتمتریک»				
نام رسانه خبری	گرایش موضوعی	شمار اخبار انگلیسی نمایه شده	شمار اخبار فارسی نمایه شده	مجموع
خبرگزاری فارس	عمومی	۱۵۶۲	۰	۱۵۶۲
ایران دیلی	عمومی	۸۶۱	۰	۸۶۱
ایسنا	عمومی	۰	۳۱۲	۳۱۲
تهران تایمز	عمومی	۹۳	۰	۹۳
فاینانشال تریبون	عمومی	۶۷	۰	۶۷
گویا نیوز	عمومی	۰	۳۸	۳۸
تسنیم	عمومی	۵	۱۶	۲۱
ایرنا	عمومی	۰	۱۷	۱۷

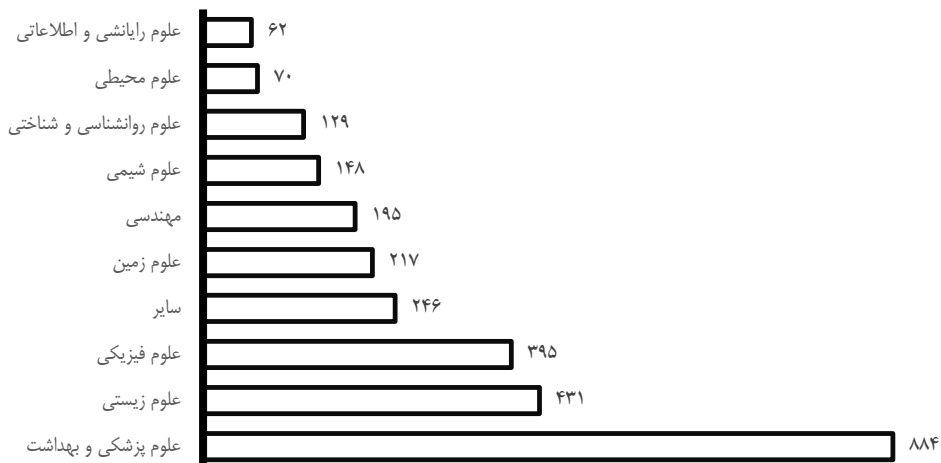
پاسخ به پرسش دوم پژوهش: نوع و موضوع انتشارات علمی اشاره شده در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلتمتریک» چیست؟

اطلاعات مستخرج از منابع گوناگون و در موضوعات گوناگون قابلیت انتشار و آگاهی رسانی به مردم را دارند. بررسی نوع منابع پوشش داده شده به تفکیک رسانه‌های خبری (جدول ۲) نشان می‌دهد که رسانه‌های خبری ایران بیشتر اطلاعات را (۲۷۹۰) خبر برابر با ۹۳,۸۸ درصد) از مقاله‌های مجلات علمی استخراج و منتشر کرده‌اند.

جدول ۲

نوع منابع اشاره شده در اخبار رسانه‌های خبری ایران					
نام رسانه خبری	مقاله	کتاب	بخش کتاب	خبر	کارآزمایی بالینی
خبرگزاری فارس	۱۵۳۷	۳	۲	۲۰	۲
ایران دیلی	۷۸۰	۱۸	۵	۵۶	۲
ایسنا	۳۰۰	۳	۴	۵	۰
تهران تایمز	۵۷	۳۰	۱	۵	۰
فاینانشال تریبون	۶۱	۳	۰	۳	۰
گویا نیوز	۲۷	۸	۲	۱	۰
تسنیم	۱۳	۷	۰	۱	۰
ایرنا	۱۴	۳	۰	۰	۰
نامشخص	۱	۰	۰	۰	۰

بررسی موضوعی منابع پوشش داده شده (شکل ۴) بر پایه طرح موضوعی پایگاه «آلتمتریک» نشان می‌دهد که از میان ۲۷۷۷ انتشار موضوع دهی شده، تقریباً یک سوم انتشارات در موضوع علوم پزشکی و بهداشت (شمار ۸۸۴ انتشار برابر با ۳۱,۸۳ درصد) هستند.

شکل ۲: موضوع خبرهای رسانه‌های خبری ایرانی در پایگاه «آلمتریک»

پاسخ به پرسش سوم پژوهش: چه منابعی (به طور عمده مجله‌ها) در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلمتریک» بیشتر مورد استناد قرار گرفته‌اند؟

بررسی فهرست منابعی که بیش از ۵۰ مقاله از آن‌ها در رسانه‌های خبری ایران انعکاس داده شده است (جدول ۳) نشان می‌دهد که روزنامه‌نگاران علم در ایران بیشتر تمایل به انتخاب سوژه از منابع چندرشته‌ای^۱ هستند؛ به طوری که هفت مورد از نه مورد منبع اخبار، عمومی هستند.

جدول ۳

نام منبع	شمار اخبار مستخرج	مجله‌ها و منابع اشاره شده در اخبار رسانه‌های خبری ایران توضیح در باره منبع
Science	۱۹۶	مجله چندرشته‌ای دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۵۶٫۹ است.
Nature	۱۲۱	مجله چندرشته‌ای دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۶۴٫۸ است.
Nature Communications	۱۱۴	مجله چندرشته‌ای دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۱۶٫۶ است.
Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America	۹۶	مجله چندرشته‌ای دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۱۱٫۱ است.
Scientific Reports	۸۵	مجله چندرشته‌ای دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۴٫۶ است.
Science Advances	۸۰	مجله چندرشته‌ای دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۱۳٫۶ است.
The Conversation	۷۲	شبکه برخط رسانه‌های خبری است که به انتشار اخبار و گزارش‌های پژوهش به صورت برخط می‌پردازد. این رسانه اخبار و تحلیل‌های مبتنی بر پژوهش را منتشر می‌کند.
The Astrophysical Journal	۶۳	مجله در حوزه ستاره‌شناسی و اخترفیزیک دارای نمایه وب آو ساینس (واس) با ضریب تأثیر ۴٫۹ است.

پاسخ به پرسش چهارم: در اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلمتریک» به چه میزان به مقاله‌های پژوهشگران ایرانی اشاره شده است؟

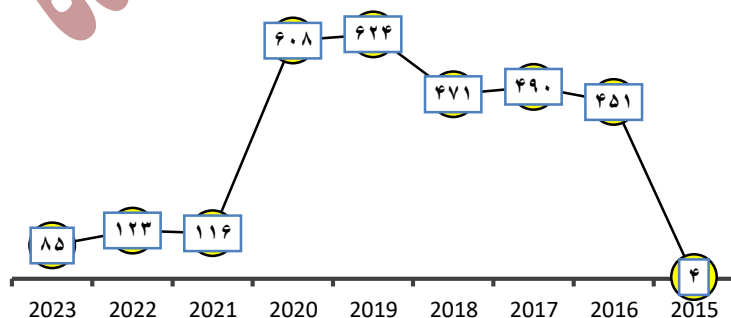
از مجموع ۲۶۸۷ مقاله دارای کد دی.او. آی که در اخبار رسانه‌های ایران مورد استناد قرار گرفته بودند، ۱۹۸ مقاله (معادل ۰٫۰۷ درصد) توسط پژوهشگرانی از دانشگاه‌های ایران نگاشته شده بودند که با توجه به حجم قابل توجه تولیدات علمی کشور به نظر می‌رسد مقدار کمی باشد. در جدول ۴ پنج کشور برتر تولیدکننده مقالات انعکاس یافته در اخبار رسانه‌های ایران و همچنین پنج دانشگاه برتر داخلی که نتایج پژوهش‌های آنان در اخبار رسانه‌های داخل منتشر شده است ارائه شده‌اند.

جدول ۴

کشورها و مؤسسات برتر ایرانی تولیدکننده انتشارات مورد اشاره در اخبار		
نام کشور	شمار مقالات	نام دانشگاه داخل کشور
آمریکا	۱۷۴۸	دانشگاه تهران
بریتانیا	۶۰۹	دانشگاه علوم پزشکی تهران
آلمان	۳۴۴	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی
کانادا	۲۶۶	دانشگاه حکیم سبزواری
چین	۲۳۸	دانشگاه علوم پزشکی ایران

پاسخ به پرسش پنجم: روند انتشار اخبار نمایه شده از رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلمتریک» به چه صورتی است؟

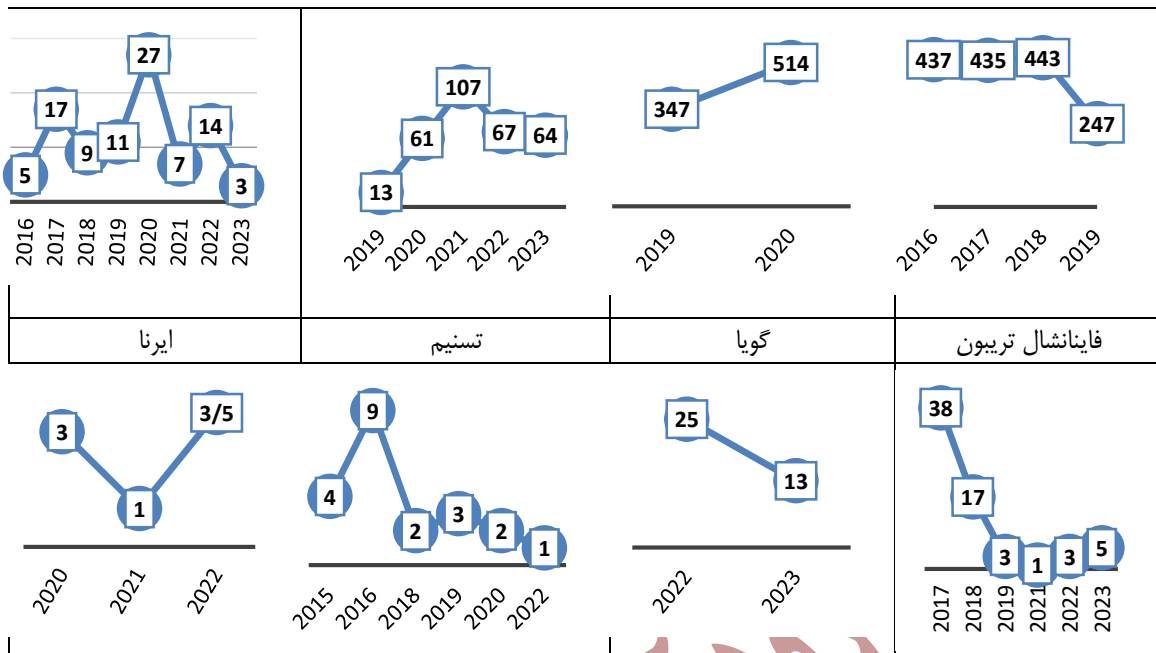
بررسی داده‌های در پیوند با تاریخ انتشار اخبار بازتاب دهنده انتشارات علمی در رسانه‌های ایرانی (شکل ۵) نشان می‌دهد که بیشترین اخبار نمایه شده در پایگاه «آلمتریک» از رسانه‌های ایرانی (۶۲۴ خبر معادل با ۲۱ درصد) در سال ۲۰۱۹ منتشر شده است. روند نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های ایرانی در پایگاه «آلمتریک» از سال ۲۰۲۰ کاهش یافته است.

شکل ۳: روند انتشار اخبار رسانه‌های ایرانی در «آلمتریک»

میزان اخبار نمایه شده در پایگاه «آلمتریک» به تفکیک رسانه‌های خبری (شکل ۶) نشان می‌دهد که اخبار تنها چهار خبرگزاری شامل «تهران تایمز»، «ایسنا»، «فاینان شال تریبون» و «گویا» در دو سال ۲۰۲۲ و ۲۰۲۳ در پایگاه «آلمتریک» نمایه شده است.

تهران تایمز	ایسنا	ایران دیلی	خبرگزاری فارس
-------------	-------	------------	---------------

شکل ۴: روند انتشار اخبار رسانه‌های ایرانی در «آلتمتریک» به تفکیک خبرگزاری‌ها

بحث و نتیجه‌گیری

امروزه به واسطهٔ دگرسججه‌ها رسانه‌های خبری و روزنامه‌نگاران می‌توانند نقش مؤثری را در افزایش شاخص دگر سنجی یک منبع علمی بازی کنند. از سوی دیگر، بازتاب انتشارات علمی در رسانه‌های خبری گامی مؤثر در جهت ترویج علم است. انتشارات علمی یکی از منابع اصلی اخبار علم به شمار می‌روند و انعکاس اخبار انتشارات علمی به ویژه انتشارات علمی ملی منجر به آگاهی عموم مردم و به ویژه سیاستگذاران از روندهای حاکم بر تحقیق و توسعه در کشور می‌شود. رسانه‌های خبری علاوه بر تلاش در جهت پوشش اخبار انتشارات علمی باید بکوشند تا اخبار خود را در پایگاه‌های اطلاعاتی دگرسنجی مانند «آلتمتریک» نمایه‌سازی نمایند تا به این وسیله نقشی در ارزیابی اثرات اجتماعی انتشارات علمی داشته باشند. یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که حداکثر هشت رسانهٔ خبری از ایران در پایگاه «آلتمتریک» نمایه می‌شود و این در حالی است که از کشورهای منطقه نظیر ترکیه ۴۳ رسانهٔ خبری در این پایگاه نمایه می‌شوند. طبق آنچه در وبگاه پایگاه «آلتمتریک» اشاره شده است منابع خبری به صورت دستی در این پایگاه وارد می‌شوند و محتوای آن‌ها از طریق متن کاوی و همچنین «ای.پی.آی» و «آر.اس.اس.»^۱ مورد پایش قرار می‌گیرند. فرم‌هایی نیز در وبگاه این پایگاه برای معرفی رسانه‌های خبری در نظر گرفته شده است (News and mainstream media, 2020). بنابراین لازم است مدیران رسانه‌های خبری در درجهٔ اول به پوشش انتشارات علمی در اخبار و سپس به نمایه‌سازی رسانهٔ خبری در پایگاه‌های دگرسنجی اقدام کنند. بررسی اخبار نمایه شده در پایگاه «آلتمتریک» در پژوهش حاضر نشان داد که این پایگاه زبان‌های دیگر را نیز مورد توجه قرار می‌دهد؛ به شرطی که اخبار به گونه‌ای ارائه شوند که پیوند به منبع در آن‌ها مشخص بوده یا منبع خبر از طریق فون متن کاوی قابل استخراج باشد.

بررسی وضعیت کنونی عملکرد خبرنگاران و رسانه‌های خبری نشان از آن دارد که شمار قابل توجهی از خبرها به یافته‌های مقالات علمی اشاره کرده‌اند. دلیل توجه زیاد خبرنگاران علم به مقاله‌های علمی این است که جدیدترین یافته‌های علمی در قالب مقاله‌های علمی منتشر می‌شود و این منابع همواره مورد رصد و پایش خبرنگاران علم قرار می‌گیرند. باید به این نکته توجه داشت که مقاله‌های علمی علاوه بر مجله‌ها، در کنفرانس‌ها و حتی بخش‌هایی از کتاب نیز منتشر می‌شوند که خبرنگاران علم باید آگاهی لازم را در مورد آن‌ها داشته باشند. الگوی انتشارات علمی در رشته‌های گوناگون نیز متفاوت است و در رشته‌هایی نظیر کامپیوتر به خاطر تغییرات

1- API and RSS

وضعیت نمایه‌سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه دگرسنجی «آلتمتریک»

زودآیند ویرایش نشده

سریع و مداوم، کنفرانس‌ها نقش به‌سزایی در انتقال یافته‌های علمی دارند. روند فزاینده توجه به مقاله‌های مجله‌ها در میان خبرنگاران می‌تواند نتیجه انتشار فهرست مقالات منتخب برای رسانه‌ها^۱ از سوی مجله‌ها (Stryker, 2002; Bartlet et al., 2002) یا بازاریابی مقاله‌ها در شبکه‌های اجتماعی گوناگون نظیر «ایکس» یا «فیس بوک» باشد.

علاوه بر نوع منبع، به نظر می‌رسد خبرنگاران علم باید تعریف روشنی از علم داشته باشند و به این وسیله تعریف از علم را محدود به دامنه محدودی از رشته‌ها مانند پزشکی نکنند. البته نکته‌ای که در این زمینه اهمیت دارد این است که علایق مردم نیز به عنوان خواننده این اخبار باید همواره مورد توجه قرار گیرد و رشته‌ها و موضوعاتی که برای آنان جذابیت دارد باید در اخبار علمی منعکس شود. بنابراین یک خبرنگار علم باید توزانی بین ارزشمندی منبع خبری و همچنین تقاضای موجود برای آن برقرار کند. یک خبرنگار علم باید توجه داشته باشد که با انتخاب‌های خود می‌تواند تا حدی بر ذائقه خبری مخاطبان اثرگذار باشد. نتایج یک پیمایش ملی در بریتانیا نشان داد که مردم عادی پزشکی، شیمی، فیزیک، ستاره‌شناسی، و زیست‌شناسی را علمی‌تر از سایر رشته‌ها مانند روانشناسی، اقتصاد، ستاره‌شناسی، و تاریخ می‌دانند و «باور» (Bauer, 1998) از تر «پزشکی شدن اخبار علم»^۲ برای تبیین موضوع شمار قابل توجهی از اخبار علمی استفاده می‌کند. نتایج پژوهش حاضر نیز نشان می‌دهد که سهم قابل توجهی از اخبار به مقاله‌های پزشکی اشاره کرده‌اند و درصد کمتری به علوم کامپیوتر یا علوم انسانی توجه داشته‌اند. این بخش از یافته‌های این پژوهش با پژوهش‌های دیگر (Badenschier & Wormer, 2012) نیز سازگار است.

بررسی مجله‌های اشاره شده در اخبار نشان می‌دهد که شمار قابل توجهی از مقاله‌ها از مجله‌های چندرشته‌ای با کیفیت بالا انتخاب شده‌اند. این یافته در پژوهش‌های دیگر نیز به نوعی به اثبات رسیده است (Costas, et al., 2015; Orduna-Malea & López-Cózar, 2019). یکی از نخستین دلایلی که می‌توان برای این مسأله برشمرد این است که این مجله‌ها از آنجایی که مقاله‌های باکیفیت را در موضوعات علمی گوناگون پوشش می‌دهند بنابراین در وقت روزنامه‌نگاران علم صرفه‌جویی کرده و آنان را از مراجعه به مجله‌های تخصصی در رشته‌های گوناگون بی‌نیاز می‌کنند. از سویی دیگر، «فرانزن»^۳ (۲۰۱۸) معتقد است که سیاست سردبیری مجله‌های چندرشته‌ای در مواجهه با موضوعات پژوهشی به گونه‌ای است که منجر به انتخاب موضوعات پرطرفدار با سبک نوشتاری ساده و به دور از اصطلاحات فنی و تخصصی می‌شود؛ این سیاست شبیه سیاست خبرگزینی در رسانه‌های جمعی است و منجر به پوشش بهتر مقاله‌های این مجلات در اخبار می‌شود. بسیاری از مجله‌های پربازتاب در اخبار خلاصه‌ای از مقاله‌های منتخب خود را برای رسانه‌های خبری ارسال می‌کنند و به عبارت دیگر، دارای سیاست‌های مشخصی در این زمینه‌ها هستند.

یافته‌های پژوهش حاضر در بخش میزان استناد به پژوهش‌های داخلی نشان داد که علی‌رغم حجم و سرعت بالای تولیدات علمی ایران (Oldac, 2022) این انتشارات بازتاب بسیار ناچیزی در رسانه‌های خبری داشته است. دلیل این رخداد را از دو نقطه نظر می‌توان بررسی کرد. در درجه اول، یافته‌ها نشان می‌دهد که انتشارات علمی آمریکا بیشترین بازتاب را در رسانه‌های خبری ایران داشته است و این امر می‌تواند نشانی از غلبه ترجمه در بخش روزنامه‌نگاری علم باشد. به این صورت که یافته‌های پژوهش‌های انجام شده در کشورهای دیگر در رسانه‌های خبری شناخته شده مانند «سی.ان.ان.» یا «بی.بی.سی.»^۴ منتشر شده و افرادی که در نقش روزنامه‌نگار علم هستند به ترجمه این اخبار و انتشار آن در رسانه‌های داخل می‌پردازند. از سویی دیگر، ارتباط ضعیف میان دانشگاه‌ها و دانشگاهیان به عنوان تولیدکنندگان علم و رسانه‌های خبری به دلایل گوناگون (بنیادی و علوی ۱۳۹۵؛ صفوی و دیگران ۱۴۰۱) به ناآگاهی از روند پژوهش‌های داخلی در میان خبرنگاران علم دامن می‌زند. به این دلایل، دلایل دیگری نیز مانند سطح آموزش روزنامه‌نگاران علم، و بی‌انگیزگی آنان در اثر مسائل گوناگون معیشتی و سازمانی را نیز می‌توان افزود (بنیادی و علوی، ۱۳۹۵).

روند کاهشی اخبار نمایه شده رسانه‌های خبری ایران در سه سال اخیر در پایگاه دگرسنجی «آلتمتریک» نشان از آن دارد که روزنامه‌نگاران علم باید توجه بیشتری به پوشش یافته‌های پژوهشی منتشر شده در مقالات و مجلات علمی معتبر در اخبار داشته

1 - press release

2 - medicalization of science news

3 - Franzen

۴ - CNN, BBC

باشند. از سوی دیگر نحوه نگارش و پوشش اخبار نیز باید به گونه‌ای باشد که قابلیت شناسایی و نمایانی در پایگاه «آلتمتریک» و پایگاه‌های دگرسنجی مشابه را داشته باشند. از میان سه رسانه خبری «فارس»، «تهران تایمز» و «تسنیم» که سابقه بیشتری در نمایه شدن اخبارشان در پایگاه «آلتمتریک» دارند تنها اخباری از «تهران تایمز» در دو سال اخیر در این پایگاه نمایه شده است. این پژوهش دارای محدودیت پوشش است. به گونه‌ای که تنها به بررسی اخباری که در پایگاه «آلتمتریک» نمایه شده‌اند پرداخته است و بسیاری از رسانه‌های خبری برخط و رونامه‌ها در آن نادیده گرفته شده است.

پیشنهاد‌های اجرایی پژوهش

- یافته‌های این مطالعه نشان می‌دهد که شمار رسانه‌های خبری ایران که اخبار علمی و فناوری آنان در پایگاه دگرسنجی «آلتمتریک» نمایه می‌شود کم است و جا دارد رسانه‌های خبری تلاش بیشتری در جهت نمایه شدن اخبار خود در این پایگاه داشته باشند.
- با توجه به غلبه موضوعات پزشکی و بهداشتی در پوشش اخبار علمی و فناوری در رسانه‌های خبری ایران، پیشنهاد می‌شود روزنامه‌نگاران علم و فناوری دامنه توجه خود را به موضوعات دانشگاهی دیگر مانند رشته‌های علوم اجتماعی و انسانی و پوشش پژوهش‌های این حوزه‌ها گسترش دهند.
- پیشنهاد می‌شود روزنامه‌نگاران علم و فناوری مقاله‌های پژوهشگران ایرانی که در مجله‌های ایرانی منتشر می‌شوند را به عنوان منبع اخبار علم و فناوری بیش از پیش مورد پوشش قرار دهند.
- با توجه به کاهشی بودن روند نمایه سازی اخبار رسانه‌های خبری ایران در پایگاه «آلتمتریک» پیشنهاد می‌شود رسانه‌های خبری ایران راهبردهای مشخص و مؤثرتری را در راستای نمایه شدن اخبار علم و فناوری خود در پایگاه دگرسنجی «آلتمتریک» در پیش گیرند.

پیشنهاد برای پژوهش‌های آتی

- بررسی و مقایسه اخبار منتشر شده در رسانه‌های خبری منطقه خاورمیانه با استفاده از داده‌های پایگاه «آلتمتریک»؛
- بررسی میزان اشاره و استناد به مقاله‌های مجله‌های فارسی در اخبار رسانه‌های خبری کشور.

تقدیر و تشکر

پژوهش حاضر برگرفته از نتایج پژوهش‌های نویسنده در زمینه دگرسنجی است و برگرفته از پایان نامه یا طرح پژوهشی دیگر نیست. لازم به ذکر است که پژوهشگر در این پژوهش از هیچگونه حمایت مالی در قالب طرح‌های پژوهشی برخوردار نبوده است.

فهرست منابع

- بنیادی، ف.، و بروجردی علوی، م. (۱۳۹۵). عملکرد روزنامه نگاران علم در صفحه علم و فناوری مطبوعات. *مطالعات فرهنگی و* https://www.jcsc.ir/article_21912.html، ۱۲(۴۳)، ۱۲۱-۱۵۳.
- ستوده، هاجر. (۱۳۹۹). مطالعه نفوذ مقالات و، رحیمی، فروغ، ریاحی نیا، نصرت، نورمحمدی، حمزه علی، توکلی زاده راوری، محمد پژوهشنامه علمی در متون اجتماعی با تحلیل شباهت واژگانی و شاخص‌های دگرسنجی در قلمرو موضوعی تغییرات آب‌وهوا [Doi: https://doi.org/10.35050/JIPM010.2020.014](https://doi.org/10.35050/JIPM010.2020.014)، ۳۶(۱)، ۶۳-۹۴. *پژوهش و مدیریت اطلاعات*
- صفوی، بهاره، تاجیک اسماعیلی، سمیه، قدیمی، اکرم، و نیرومند، لیلا (۱۴۰۱). طراحی و اعتبارسنجی الگوی روزنامه‌نگاری علم در عصر رسانه‌های نوین. *فصلنامه مطالعات میان رشته‌ای ارتباطات و رسانه*، ۵(۴)، ۱۳۵-۱۶۴. [Doi: https://doi.org/10.22034/jiscm.2022.326348.1346](https://doi.org/10.22034/jiscm.2022.326348.1346)

Badenschier, F., & Wormer, H. (2011). Issue selection in science journalism: Towards a special theory of news values for science news? In *The sciences' media connection-*

public communication and its repercussions (pp. 59-85). Dordrecht: Springer Netherlands. https://doi.org/Doi: 10.1007/978-94-007-2085-5_4

Bartlett, C., Sterne, J., & Egger, M. (2002). What is newsworthy? Longitudinal study of the reporting of medical research in two British newspapers. *Bmj*, 325(7355), 81-84. Doi: <https://doi.org/ 10.1136/bmj.325.7355.81>

Bauer, M. (1998). The medicalization of science news-from the "rocket-scalpel" to the "gene-meteorite" complex. *Social science information*, 37(4), 731-751. Doi: <https://doi.org/ 10.1177/053901898037004009>

Bonyadi, F., & Borojerdi Alavi, M. (2016). The performance of science journalists in the science and technology section of the media. *Cultural studies & communication*, 12(43), 121-153. [In Persian]. https://www.jcsc.ir/article_21912.html

Bornmann, L., & Haunschild, R. (2019). Societal Impact Measurement of Research Papers. In: Glänzel, W., Moed, H. F., Schmoch, U., & Thelwall, M. (Eds.), *Springer Handbook of Science and Technology Indicators*. Springer International Publishing. Doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-02511-3_23

Costas, R., Zahedi, Z., & Wouters, P. (2015). Do "altmetrics" correlate with citations? Extensive comparison of altmetric indicators with citations from a multidisciplinary perspective. *Journal of the association for information science and technology*, 66(10), 2003-2019. Doi: <https://doi.org/ 10.1002/asi.23309>

De Semir, V. (1996). What is newsworthy? *The Lancet*, 347(9009), 1163-1166. Doi: [https://doi.org/ 10.1016/S0140-6736\(96\)90614-5](https://doi.org/ 10.1016/S0140-6736(96)90614-5)

Dumas-Mallet, E., Garenne, A., Boraud, T., & Gonon, F. (2020). Does newspapers coverage influence the citations count of scientific publications? An analysis of biomedical studies. *Scientometrics*, 123(1), 413-427. Doi: <https://doi.org/10.1007/s11192-020-03380-1>

Fang, Z., & Costas, R. (2020). Studying the accumulation velocity of altmetric data tracked by Altmetric. com. *Scientometrics*, 123(2), 1077-1101. Doi: <https://doi.org/ 10.1007/s11192-020-03405-9>

Fleerackers, A., Nehring, L., Maggio, L. A., Enkhbayar, A., Moorhead, L., & Alperin, J. P. (2022). Identifying science in the news: An assessment of the precision and recall of Altmetric. com news mention data. *Scientometrics*, 127(11), 6109-6123. Doi: <https://doi.org/ 10.1007/s11192-022-04510-7>

Franzen, M. (2012). Making Science News: The Press Relations of Scientific Journals and Implications for Scholarly Communication. In S. Rödder, M. Franzen, & P. Weingart (Eds.), *The Sciences' Media Connection -Public Communication and its Repercussions* (pp. 333-352). Springer Netherlands. Doi: https://doi.org/ 10.1007/978-94-007-2085-5_17

García-Villar, C. (2021). A critical review on altmetrics: can we measure the social impact factor? *Insights into Imaging*, 12(1), 1-10. Doi: <https://doi.org/ 10.1186/s13244-021-01033-2>

Guenther, L., & Ruhrmann, G. (2013). Science journalists' selection criteria and depiction of nanotechnology in German media. *Journal of Science Communication*, 12(3), A01. Doi: <https://doi.org/ 10.22323/2.12030201>

Kiernan, V. (2003). Diffusion of news about research. *Science communication*, 25(1), 3-13. Doi: <https://doi.org/ 10.1177/1075547003255297>

Kim, H. J., Yoon, D. Y., Kim, E. S., Yun, E. J., Jeon, H. J., Lee, J. Y., & Cho, B. M. (2019). The most mentioned neurointervention articles in online media: a bibliometric analysis of the top 101 articles with the highest altmetric attention scores. *Journal of NeuroInterventional Surgery*, 11(5), 528-532. Doi: <https://doi.org/10.1136/neurintsurg-2018-014368>

News and mainstream media (2020). Retrieved 27 Aug, 2023. <https://help.altmetric.com/support/solutions/articles/6000235999-news-and-mainstream-media>

Oldac, Y. I. (2022). Global science and the muslim world: overview of muslim-majority country contributions to global science. *Scientometrics*, 127(11), 6231-6255. Doi: <https://doi.org/10.1007/s11192-022-04517-0>

Orduna-Malea, E., & López-Cózar, E. D. (2019). Demography of Altmetrics under the light of Dimensions: Locations, institutions, journals, disciplines and funding bodies in the global research framework. *Journal of Altmetrics*, 2(1). Doi: <https://doi.org/10.29024/joa.25>

Ortega, J. L. (2020). Altmetrics data providers: A meta-analysis review of the coverage of metrics and publication. *Profesional de la información*, 29(1). Doi: <https://doi.org/10.3145/epi.2020.ene.07>

Rahimi, F., Riahinia, N., Nourmohammadi, H., TavakoliZadeh-Ravari, M., & Sotudeh, H. (2020). Studying the Influence of Scientific Articles on Social Texts Using Word Similarity Analysis and Altmetrics in the Field of Climate Change. *Iranian Journal of Information Processing and Management*, 36(1), 63-94. Doi: <https://doi.org/10.35050/JIPM010.2020.014> [In Persian].

Safavi, B., Tajik Esmaili, S., Ghadimi, A., & Niroomand, L. (2022). Designing and validating the model of science journalism in the age of modern media. *Journal of Interdisciplinary Studies in Communication and Media*, 5(18), 164-135. Doi: <https://doi.org/10.22034/jiscm.2022.326348.1346> [In Persian].

Selvaraj, S., Borkar, D. S., & Prasad, V. (2014). Media coverage of medical journals: do the best articles make the news? *PLoS One*, 9(1), e85355. Doi: <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0085355>

Siegfried, T. (2005). 11 Reporting From Science Journals. In D. Blum, M. Knudson, & R. M. Henig (Eds.), *A Field Guide for Science Writers*. Oxford University Press. Doi: <https://doi.org/10.1093/oso/9780195174991.003.0006>

Stryker, J. E. (2002). Reporting medical information: effects of press releases and newsworthiness on medical journal articles' visibility in the news media. *Preventive medicine*, 35(5), 519-530. Doi: <https://doi.org/10.1006/pmed.2002.1102>

Wallace, B. C., Paul, M. J., & Elhadad, N. (2015, April). What Predicts Media Coverage of Health Science Articles? In *AAAI Workshop: WWW and Public Health Intelligence*. Retrieved 28 Aug 2023. <https://www.aaai.org/ocs/index.php/WS/AAAIW15/paper/download/10166/10257>

Wouters, P., Zahedi, Z., & Costas, R. (2019). Social Media Metrics for New Research Evaluation. In W. Glänzel, H. F. Moed, U. Schmoch, & M. Thelwall (Eds.), *Springer Handbook of Science and Technology Indicators* (pp. 687-713). Springer International Publishing. Doi: https://doi.org/10.1007/978-3-030-02511-3_26

Yu, H., Yu, X., & Cao, X. (2022). How accurate are news mentions of scholarly output? A content analysis. *Scientometrics*, 127(7), 4075-4096. Doi: <https://doi.org/>

10.1007/s11192-022-04382-x

Zhang, Y., Willis, E., Paul, M. J., Elhadad, N., & Wallace, B. C. (2016). Characterizing the (perceived) newsworthiness of health science articles: A data-driven approach. *JMIR medical informatics*, 4(3), e5353. Doi: <https://doi.org/10.2196/medinform.5353>

زودآیند ویرایش نشده